

Силабус курсу:

МЕМОРІАЛЬНА КУЛЬТУРОЛОГІЯ

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	доктор філософії
<i>Спеціальність:</i>	034
<i>Рік підготовки:</i>	2
<i>Семестр викладання:</i>	Осінній або весняний за вибором здобувача
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	5
<i>Мова(-и) викладання:</i>	українська, англійська
<i>Вид семестрового контролю</i>	залік

Автор курсу та лектор:

д-р філос. н., доц. Леонтєва В.М.

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри філософії, культурології та інформаційної діяльності

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Викладач практичних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «**Викладач лабораторних та практичних занять:**», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Меморіальна культурологія – один з сучасних напрямів культурології, який активно розвивається. Його вивчення дозволить цілеспрямовано та ефективно дослідити меморіальний ландшафт тієї або іншої конкретної культури, з'ясувати, як, з яких причин і завдяки яким процедурам культура відбирає, зберігає, адаптує та інтерпретує події і факти минулого.

Що буде вивчатися: меморіальна культурологія як відгалуження сучасного культурологічного знання; поняття «пам'ять» в гуманітарному знанні; соціологічна концепція пам'яті; історична концепція пам'яті; культурологічні концепції пам'яті; місця пам'яті та засоби фіксації культурної пам'яті; метод меморіальної психоаналітики, зокрема, теорії культурної травми; стратегії «покозаченої пам'яті» в сучасній українській культурі, державні політики пам'яті в Україні та закордоном.

Курс рекомендований здобувачам третього освітньо-наукового рівня, які працюють над історико-культурною темою дослідження, вивчають культуру минулого або її фіксації в соціальній культурі сьогодення.

Результати навчання:

Знання законодавства України в галузі культури, мистецтва, культурної спадщини та охорони пам'яток, а також пам'ятних дат. Вміння проводити аналіз соціально-культурних процесів з використанням сучасних методів моделювання та прогнозування, досліджувати культуру в її цілісності, вивчати конкретно-історичні явища культури та мистецтва, виявляти універсальні закономірності їх виникнення, еволюції та функціонування відповідно до векторів розвитку суспільства в Україні та світових тенденцій. Навички виконувати наукові дослідження та здійснювати викладацьку діяльність з використанням креативних методів та підходів. Вміння узагальнювати результат наукових досліджень та здійснювати підготовку їх до оприлюднення у наукових засобах інформації. Навички готувати доповіді та доповідати результати наукових досліджень на конференціях різного рівня. Готовність дотримуватися принципу «навчання крізь життя» для постійного підвищення своєї конкурентоспроможності.

Передумови до початку вивчення:

Знання з філософії, культурології, історії культури в обсязі бакалаврської, магістерської програми або рівня спеціаліст.

Мета курсу (набуті компетентності)

Внаслідок вивчення цього навчального курсу здобувач вищої освіти розвине та поглибить такі компетентності:

1. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.
2. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в культурології та дотичних до неї галузях.
3. Здатність досліджувати культуру як цілісність, конкретно-історичні явища культури і мистецтва в контексті культури, виявляти універсальні закономірності їх виникнення, еволюцію та функціонування відповідно до векторів розвитку суспільства в Україні та за кордоном
4. Здатність використовувати у професійній діяльності знання загальних засад культурної політики, нормативно-правових, законодавчих актів України в галузі культури, мистецтва, культурної спадщини.
5. Здатність розуміти, обґрунтовувати та сприяти вирішенню проблем та суперечностей сучасного культурного процесу, культури в добу Інтернет-технологій, постмодерністської та after-постмодерністської культурної ситуації.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Меморіальна культурологія як сучасний напрям культурологічного знання	4/0/4	Поняття «пам'ять» в гуманітарному знанні: історія, основні аспекти, значення; поняття та структура меморіальної культури; проблематика меморіальної культури (а водночас і зміст культурної пам'яті) як складова частина політичної культури демократичного суспільства; виникнення меморіальної культурології (закордонні та вітчизняні дослідження); методи та понятійний апарат Memory Studies.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
2.	Соціологічна концепція пам'яті	4/0/4	Проблема сприйняття часу і відношення «минуле – сучасне»; автобіографічна пам'ять та соціально-історична пам'ять; об'єктивний характер колективної пам'яті; селективна, інтерпретативна та реверсивна функції соціальної пам'яті; соціальна пам'ять у контексті мультикультуралізму; роль політичного замовлення у формуванні та закріпленні конкретних знань про минуле для забезпечення певних соціально-політичних завдань (Х. Вельцер: пам'ять як «арена політичної боротьби»).	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
3.	Історична концепція пам'яті	4/0/4	Дослідницька дилема «пам'ять/історія»: співвідношення колективної соціальної пам'яті та історії; концепт «історична пам'ять», історична свідомість та історична пам'ять; концепція П'єра Нора	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			(дослідження «Місця пам'яті»); соціально-історична пам'ять системи влади; пам'ять як «матриця історії» (П. Рікбор); проблема «переписування історії» в контексті меморіальної культури.	
4.	Культурологічні концепції пам'яті	4/0/4	Головні ідеї праць Я. Ассмана та А. Ассман: «комунікативна» та «культурна» пам'ять; «соціальна» та «політична» пам'ять; «гарячий» та «холодний» типи впливу пам'яті на культуру та суспільство; засоби та форми фіксації пам'яті; «історична політика»; метод меморіальної психоаналітики: травма як механізм «блокади пам'яті»; міждисциплінарність «Trauma Studies»; пам'ять та забуття у Memory Studies.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
5.	Сучасні світові практики пам'яті	4/0/4	Культурні контексти та маркери пам'яті; конструктивістські практики символізації минулого (на прикладі практик міської коммеморації); офіційний та неофіційний підходи до організації та збереження пам'ятних місць; інституціалізація політики пам'яті; меморіальна травма та її реконструкція.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
6.	Реалії сучасного українського суспільства та практики пам'яті	2/0/2	Підходи до сприйняття поняття «пам'ять» в українській культурі; стратегія «покозаченої пам'яті» в сучасній українській культурі; державні політики пам'яті в сучасній меморіальній українській культурі; створення та діяльність Українського інституту національної пам'яті.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання

Рекомендована література

1. Артюх В.О. Тяглисть історії й історія тяглості: українська філософсько-історична думка першої половини ХХ століття: монографія. Суми, Вид-во СумДУ, 2010. 266 с.
2. Культурная география / науч.ред: Ю.А.Веденин, Р.Ф.Туrowsкий. М., Ин-т наследия, 2001. 192 с.
3. Берк П. Историческая антропология и новая культурная история // Новое лит. обозрение. №5. 2005.
4. Нора П. Между памятью и историей (проблематика мест памяти) // Франция-память. СПб.: Изд-во С.-Петербур. Ун-та, 1999. С.17-50.
5. Нора П. Всемирное торжество памяти // Неприкосновенный запас. 2005. №40-41.
6. Репина Л.П. Историческая память и современная историография // Новая и новейшая история. 2004. №5. С.39-51.
7. Рикёр П. Память, история, забвение. М.: Изд-во гуманит. лит., 2004. 728 с.
8. Стародубцева Л.В. Мнемозина и Лета: память и забвение в истории культуры: монография. Харьков, ХГАК, 2003. 696 с.
9. Хальбвакс М. Коллективная историческая память // Неприкосновенный запас. 2005. № 2-3.
10. Хаттон П.Х. История как искусство памяти. СПб : Владимир Даль, 2004. 423 с.

Додаткова література

1. Соболев Ю.В. Репрессивная поэтика в современной культуре : генезис и репрезентативность // Вестн. Томского гос. ун-та. 2012. № 364. С. 39–42.
2. Гадамер Х.-Г. Истина и метод. Основы философской герменевтики. М, 1988.
3. Кассирер Э. Понятие символической формы в структуре наук в духе // Культурология. ХХ в. Дайджест. Философия культуры. Ч. II. М., 1998.
4. Свасьян К. А. Проблема символа в современной философии. Ереван, 1982.
5. Тернер В. Символ и ритуал. М., 1983.
6. Штепа В. Поэтика как прагматика URL : <http://rufabula.com/articles/2013/12/12/poetics-as-a-pragmatics>
7. Эко У. От интернета к Гуттенбергу: текст и интертекст // Независимый филолог. Журнал. М., 1998. № 32.
8. Юнг К. Г. Человек и его символы. СПб., 1991.
9. Krims A. Rap music and the poetics of identity / Adam Krims. Cambridge: Cambridge University Press, 2000. 216 p.
10. Webster A. K. Cultural Poetics (Ethnopoetics) 2015. URL: www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780199935345.001.0001/oxfordhb-9780199935345-e-34

Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Меморіальна культурологія» (для аспірантів спеціальності 034 Культурологія) / Укл.: В.М.Леонтьєва. Сєвєродонецьк: СНУ ім. В. Даля, 2021.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Наявність власного конспекту	20
Участь в обговоренні питань, винесених на семінарські заняття	25
Виконання завдань із самостійної роботи	25
Залік	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять студенти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не користуються мобільним телефоном (та іншими пристроями) та навушниками для прослуховування (споживання) будь-якого контенту (інформації);
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань студенти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.